

- herstelmaatregelen inzake ruimtelijke ordening²², zelfs wat betreft het opleggen van een dwangsom,²³ maar niet ingeval de opheffing of de opschorting van een dwangsom wordt gevraagd;²⁴
- herstelmaatregelen inzake de Vlaamse Codex Wonen²⁵ of de Vlaamse milieu-regelgeving;²⁶
- de toewijzing van een door een invrijheidgestelde betaalde borgsom aan de Staat;²⁷
- de uitlevering;²⁸
- beslissingen betreffende de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel;²⁹
- beslissingen betreffende het Europees onderzoeksbevel;³⁰
- beslissingen betreffende de bestuurlijke vrijheidsberoving van vreemdelingen;³¹
- beslissingen betreffende de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit bij toepassing van artikel 23 Wetboek van 28 juni 1984 van de Belgische Nationaliteit;³²
- beslissingen op het cassatieberoep van een beklagde tegen een arrest over de wraking van een lid van de zetel die over de strafvordering uitspraak moet doen.³³

Behoren tot de strafvordering in brede zin is dus voldoende om een ambtshalve onderzoek te rechtvaardigen.³⁴

15. Met betrekking tot *de veroordeling tot de kosten van de strafvordering* worden ambtshalve middelen aangevoerd als het cassatieberoep uitgaat van de beklagde of verdachte³⁵ of van het Openbaar Ministerie,³⁶ maar niet als het uitgaat van de burgerlijke partij³⁷ of van de burgerrechtelijk aansprakelijke partij.³⁸

22 Cass. 20 januari 1993, *Arr.Cass.* 1993, 74; Cass. 21 september 1993, *Arr.Cass.* 1993, 724; Cass. 12 januari 1994, P.04.1017.F, *Arr. Cass.* 1994, 724; Cass. 7 mei 1996, P.95.0234.N, *Arr.Cass.* 1996, 415.

23 Cass. 29 oktober 2002, P.01.1085.N, *Arr.Cass.* 2002, 2303; Cass. 16 juni 2021, P.21.0322.F, www.juportal.be.

24 Cass. 4 september 2007, P.07.0383.N, *Arr.Cass.* 2007, 1543; Cass. 28 oktober 2008, P.08.0643.N, *Arr.Cass.* 2008, 2383; Cass. 10 maart 2010, P.09.1695.N, niet gepubliceerd; Cass. 12 november 2013, P.13.0866.N, niet gepubliceerd; Cass. 9 april 2019, P.18.0525.N, www.juportal.be.

25 Cass. 23 april 2019, P.18.1059.N, www.juportal.be; Cass. 11 mei 2022, P.20.1220.N, www.juportal.be.

26 Cass. 24 mei 2022, P.21.1435.N, www.juportal.be.

27 Cass. 5 februari 1980, *Arr.Cass.* 1979-80, 671, noot R.A.D.; Cass. 3 maart 1999, P.99.0168.F, *Arr.Cass.* 1999, 311; Cass. 28 maart 2000, P.99.0058.N, *Arr.Cass.* 2000, 658.

28 Cass. 19 januari 2011, P.10.1773.F, *Arr.Cass.* 2011, 236.

29 Cass. 4 januari 2022, P.21.1661.N, www.juportal.be; Cass. 18 april 2023, P.23.0463.N, www.juportal.be.

30 Cass. 7 september 2021, P.21.0599.N, niet gepubliceerd.

31 Cass. 26 mei 2021, P.21.0663.F, www.juportal.be; Cass. 9 mei 2023, P.23.0614.N, www.juportal.be.

32 Cass. 27 juni 2023, P.22.0028.N, www.juportal.be.

33 Cass. 12 juni 2009, C.09.0241.N, *Arr.Cass.* 2009, 1646.

34 M. DE SWAEF, "Penaal cassatieberoep van nu en straks: enkele denkrichtingen voor de toekomst", *l.c.*, 134, nr. 37.

35 Cass. 19 januari 1988, *Arr.Cass.* 1987-88, 616; Cass. 14 november 1995, P.94.0918.N, *Arr.Cass.* 1995, 1013.

36 Cass. 19 juni 1979, *Arr.Cass.* 1978-79, 1246.

37 Cass. 18 september 1991, *Arr.Cass.* 1991-92, 65; Cass. 14 februari 1995, P.93.0780.N, *Arr.Cass.* 1995, 174.

38 Cass. 19 juni 1979, *Arr.Cass.* 1978-79, 1246, noot 4; Cass. 1 maart 1989, *Arr.Cass.* 1988-89, 754.

16. Met betrekking tot *de beslissing over de burgerrechtelijke aansprakelijkheid* voor de tegen een beklaagde uitgesproken geldboete en de kosten van de strafvordering is er een ambtshalve controle indien het cassatieberoep uitgaat van het Openbaar Ministerie, maar niet als het uitgaat van de burgerrechtelijk aansprakelijke partij.³⁹
17. Er worden geen ambtshalve middelen aangevoerd indien het cassatieberoep betrekking heeft op *de beslissingen op de burgerlijke rechtsvordering*,⁴⁰ ongeacht of het cassatieberoep uitgaat van de beklaagde dan wel de burgerlijke partij of nog van de burgerrechtelijk aansprakelijke partij⁴¹ of de tussenkomende partij.⁴² Enkel de door de eiser regelmatig voorgedragen middelen worden dan onderzocht.⁴³ Aangezien bij de beslissing op de burgerlijke rechtsvordering louter private belangen in het geding zijn, is er geen noodzaak voor een ambtshalve toezicht.⁴⁴ De partijen beschikken voor wat betreft de beslissing op de burgerlijke rechtsvordering vrij over hun rechten en belangen, zij leiden het proces en zij bepalen wat zij aan de rechter willen voorleggen, zodat er geen ruimte is voor enig ambtshalve toezicht.⁴⁵
18. Dit betekent dat indien een eiser in cassatie tegen de beslissing van de strafrechter over de burgerlijke rechtsvordering *geen middel* aanvoert, dit noodzakelijkerwijze zal resulteren in de *verwerping van dit cassatieberoep*.
19. Het begrip *burgerlijke rechtsvordering wordt daarbij ruim ingevuld*:⁴⁶ het betreft ook de verdeling van aansprakelijkheid tussen de beklaagde en de burgerlijke partij⁴⁷ en inzake fiscale misdrijven de veroordeling tot de betaling van de ontdoken rechten

39 Cass. 3 november 1952, *Pas.* 1953, I, 133; Cass. 2 maart 1953, *Pas.* 1953, I, 501; Cass. 19 juni 1979, *Arr.Cass.* 1978-79, 1246, noot 4; Cass. 1 maart 1989, *Arr.Cass.* 1988-89, 754; Cass. 4 juni 1991, *Arr.Cass.* 1990-91, 990; Cass. 24 januari 1996, P.95.0190.F, *Arr. Cass.* 1996, 101; Cass. 21 juni 2000, P.00.0368.F, *Arr.Cass.* 2000, 1168. Zie voor de verantwoording voor het verschil: M. DE SWAEF, "Penaal cassatieberoep van nu en straks: enkele denkrichtingen voor de toekomst", *I.c.*, 133-134, nr. 36.

40 Cass. 3 mei 1995, P.04.1514.F, *Arr.Cass.* 1995, 449; Cass. 9 januari 2001, P.99.0235.N, *Arr.Cass.* 2001, 27; Cass. 30 januari 2001, P.99.0428.N, *Arr.Cass.* 2001, 118; Cass. 31 januari 2001, P.00.1416.F, *Arr.Cass.* 2001, 195; Cass. 14 februari 2001, P.00.1444.F, *Arr. Cass.* 2001, 298; Cass. 15 juni 2005, P.05.0278.F, *Arr.Cass.* 2005, 1332.

41 M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, *Manuel de procédure pénale*, Brussel, Larcier, 2012, 1063.

42 J. DE CODT, *Ambtshalve cassatie*, werkdocument ter gelegenheid van de ontmoeting van de Hoge Raad en het Hof van Cassatie, 's Gravenhage, 28 maart 2014, 4.

43 P.L., noot onder Cass. 20 oktober 1930, *Pas.* 1930, I, 328; P. TROUSSE, "Le moyen d'office dans la jurisprudence de la chambre criminelle des Cours de cassation de France et de Belgique", *I.c.*, 661.

44 M. DE SWAEF, "Penaal cassatieberoep van nu en straks: enkele denkrichtingen voor de toekomst", *I.c.*, 132, nr. 35; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, *Manuel de procédure pénale*, Brussel, Larcier, 2012, 1056; B. MAES, *Cassatiemiddelen naar Belgisch recht*, Gent, Mys & Breesch, 1993, 24-26, nr. 21-22; P. TROUSSE, "Le moyen d'office dans la jurisprudence de la chambre criminelle des Cours de cassation de France et de Belgique", *I.c.*, 661.

45 J. DE CODT, *Ambtshalve cassatie*, werkdocument ter gelegenheid van de ontmoeting van de Hoge Raad en het Hof van Cassatie, 's Gravenhage, 28 maart 2014, 3.

46 M. DE SWAEF, "Penaal cassatieberoep van nu en straks: enkele denkrichtingen voor de toekomst", *I.c.*, 132, nr. 35.

47 Cass. 23 september 1942, *Pas.* 1942, I, 200.

en accijnzen of de niet-gestorte btw en eventueel verwijlinteressen op die rechten,⁴⁸ alsook de veroordeling tot betaling van een vergoeding aan de RSZ.⁴⁹

20. Zo de burgerlijke partij cassatieberoep aantekent tegen *een arrest van buitenvervolginstelling* is er geen ambtshalve onderzoek en worden bijgevolg geen ambtshalve middelen aangevoerd.⁵⁰ Die regel werd in de rechtsleer bekritiseerd als incoherent⁵¹ aangezien dit cassatieberoep, net zoals het cassatieberoep van het Openbaar Ministerie, in dit specifieke geval de strafvordering betreft.⁵² Een verantwoording voor dit verschil ligt in het gegeven dat het cassatieberoep van de burgerlijke partij geen inmenging impliceert in de uitoefening van de strafvordering, maar slechts een rechtsmiddel is tegen een beslissing waarvan de burgerlijke partij de wettigheid kan betwisten.⁵³ Er zouden in dat geval slechts private belangen in het geding zijn.⁵⁴
21. Een ambtshalve onderzoek is er evenmin in geval van een cassatieberoep van *een derde-houder van een inbeslaggenomen voorwerp*.⁵⁵

2.3. De voorwaarden voor het aanvoeren van een ambtshalve middel

22. Het Hof kan een ambtshalve middel slechts aanvoeren onder *de dubbele voorwaarde* dat:⁵⁶
- er een *regelmatig cassatieberoep* is ingesteld⁵⁷, voor zover van dit cassatieberoep *geen afstand* is gedaan en voor zover het cassatieberoep nog een voorwerp heeft;⁵⁸

48 Cass. 14 juni 1977, *Arr.Cass.* 1977, 1065; Cass. 5 februari 1980, *Arr.Cass.* 1979-80, 664; Cass. 24 juni 1980, *Arr.Cass.* 1979-80, 1338; Cass. 1 december 1981, *Arr.Cass.* 1980-81, 453; Cass. 22 december 1981, *Arr.Cass.* 1981-82, 553; Cass. 17 februari 1998, P.96.1401.N, *Arr.Cass.* 1998, 228; Cass. 13 januari 1999, P.98.1045.F, *Arr.Cass.* 1999, 43; Cass. 3 februari 1999, P.98.0980.F, *Arr.Cass.* 1999, 43; Cass. 19 september 2012, P.12.0394.F, *Arr.Cass.* 2012, 1966.

49 Cass. 10 februari 1998, P.96.0785.N, *Arr.Cass.* 1998, 191. In andere zin zie D. VANDERMEERSCH, concl. bij Cass. 27 september 2006, P.06.0393.F, *Arr.Cass.* 2007, 1825.

50 Cass. 17 mei 1983, *Arr.Cass.* 1982-83, 1147; Cass. 10 september 1996, P.95.0849.N, *Arr.Cass.* 1996, 725; Cass. 16 februari 2005, P.04.1428.F, *Arr.Cass.* 2005, 382. Zie ook R. DECLERCQ, *Beginnelen van strafrechtspleging*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2014, 473, nr. 1085.

51 B. MAES en H. VAN BAVEL, "Cassatie in strafzaken (Belgisch recht)", *I.c.*, 101, nr. 16.

52 M. TRAEEST, "Krachtlijnen van het cassatieberoep in strafzaken", *NC* 121, noot (351); R. VERSTRAETEN, *Handboek strafvordering*, Antwerpen, Maklu, 2012, 789, nr. 1561.

53 Cass. 10 december 1980, *Arr.Cass.* 1980-81, 396, concl. COLARD; M. DE SWAEF, "Penaal cassatieberoep van nu en straks: enkele denkrichtingen voor de toekomst", *I.c.*, 134-135, nr. 37.

54 B. MAES, *Cassatiemiddelen naar Belgisch recht*, Gent, Mys & Breesch, 1993, 26, nr. 23.

55 Cass. 20 april 1999, *Arr.Cass.* 1999, 538; M. DE SWAEF, "Penaal cassatieberoep van nu en straks: enkele denkrichtingen voor de toekomst", *I.c.*, 135, nr. 37.

56 M. DE SWAEF, "Penaal cassatieberoep van nu en straks: enkele denkrichtingen voor de toekomst", *I.c.*, 132, nr. 34; B. MAES en H. VAN BAVEL, "Cassatie in strafzaken (Belgisch recht)" in *De werkwijze van de hoogste rechtscollleges*. Preadvies voor de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2007, 101, nr. 16.

57 D. VANDERMEERSCH, "Cassation en matière pénale: playdoyer pour les moyens de cassation affûtés et pertinents", *JT* 2013, 21.

58 Er is evenmin een ambtshalve onderzoek in geval van een cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over een vordering tot vaststelling van de identiteit overeenkomstig de artikelen 518 tot en met 520 Sv. (Cass. 13 november 1985, *Arr.Cass.* 1985-86, 336, noot E.L.).